

Tämän sivun alkukielistä versiota [it](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

[italia](#)

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla.

Swipe to change

Todistelu

Italia

1 Todistustaakka

1.1 Mitkä ovat todistustaakkasäännöt?

Todistustaakkaan sovelletaan siviililain (*codice civile*) 2697 §:ssä vahvistettuja periaatteita, joiden mukaan ”sen, joka haluaa jonkin oikeuden vahvistettavaksi tuomioistuimessa, on osoitettava vaatimuksensa oikeaksi tosiseikkojen nojalla; sen, joka kiistää kyseiset tosiseikat tai väittää, että vahvistettu oikeus on muuttunut tai lakannut olemasta, on osoitettava vastaväitteensä oikeaksi tosiseikkojen nojalla”.

Näiden periaatteiden mukaan kantajan on siis näytettävä toteen vaatimustaan tukevat seikat tai ne seikat, joilla on hänen väittämänsä oikeusvaikutukset. Vastajan puolestaan on näytettävä toteen seikat, jotka ovat vaatimusta vastaan tai osoittavat oikeuksien muuttuneen tai lakaneen ja joiden perusteella kantajan vaatimus voidaan torjua kumoamalla hänen väitteensä.

Jos kantaja ei pysty näyttämään toteen vaatimustaan tukevia tosiseikkoja, hänen vaatimuksensa hylätään riippumatta siitä, esittäkö vastaaja vaateen vastaisia väitteitä ja pystyykö hän näyttämään ne toteen.

Siviililain 2698 §:ssä vahvistetaan, että kaikki sellaiset sopimukset ovat mitättömiä, joiden tarkoituksena on muuttaa todistustaakkaa. Tämä koskee oikeuksia, joista ei voida sopia, tai tilanteita, joissa sopimuksesta seuraa, että jommankumman osapuolen on kohtuuttoman vaikea käyttää kyseisiä oikeuksia.

Todisteiden riittämättömyyden haitalliset seuraukset kantaa se osapuoli (kantaja tai vastaaja), jonka pitäisi näyttää toteen vaateensa perusteet tai sen vastaiset tosiseikat, sillä riittämättömyyttä pidetään todisteiden puuttumisena.

1.2 Onko olemassa sääntöjä, joiden nojalla tiettyjä tosiseikkoja pidetään sellaisina, ettei niiden toteen näyttäminen ole tarpeen? Millaisissa tapauksissa?

Onko tiettyjen olettamusten kumoaminen mahdollista esittämällä vastatodistelua?

Seuraavia seikkoja ei tarvitse näyttää toteen:

Olettamien osalta tietyt tosiseikat, joiden oikeusvaikutukset määritellään laissa todisteiden perusteella, tai tosiseikat, joiden perusteella tuomioistuimella on lain nojalla oikeus päätellä sellaista, mitä ei tiedetä (siviililain 2727 §),

Olettamat jaetaan

oikeusolettamiin, jota on kahta tyyppiä: *iuris tantum* eli kumottavissa olevat olettamat ja *iuris et de iure* eli kumoamattomiksi katsottavat olettamat, joita ei voida kiistää vastatodisteluin,

yksinkertaiset olettamat, joiden todistusvoimaisuus jää tuomioistuimen harkittavaksi ja jotka voidaan ottaa huomioon vain, jos ne perustuvat vakaviin, täsmällisiin ja hyväksytyihin tosiseikkoihin. Niitä ei voida ottaa huomioon silloin, kun laissa ei sallita kyseisiä tosiseikkoja koskevien todistajanlausuntojen antamista (siviililain 2729 §),

yleisesti tunnettuihin tosiseikkoihin, jotka ovat kaikkien päätöksentekoaikojen aikana läsnä olevien henkilöiden tiedossa ja joiden olemassaolosta ei näin ollen voi olla mitään epäilyä (siviiliprosessilain 115 §)

riidattomiin tosiseikkoihin, jotka kumpikin osapuoli on hyväksynyt tai jotka se osapuoli, jonka edun mukaista niiden kiistäminen saattaisi olla, on hyväksynyt, myös implisiittisesti (siviiliprosessilain 115 §:n I momentti).

1.3 Missä määrin oikeuden on vakuuttava jostakin tosiseikasta voidakseen perustaa tuomionsa tällaisen tosiseikan olemassaoloon?

Tuomioistuimen päätöksen on perustuttava yksinomaan sellaisiin tosiseikkoihin, jotka on voitu näyttää toteen kokonaisuudessaan joko suoraan tai presumption avulla, riippumatta siitä, tukeeko päätös vaatimusta vai sen kiistämistä.

Tuomioistuimen päätös ei taas voi perustua tosiseikkoihin, joita ei ole näytetty toteen, vaikka ne olisivat mahdollisia tai erittäin todennäköisiä (siviiliprosessilain 115 §:n I momentti).

2 Todisteiden vastaanottaminen

2.1 Edellyttääkö todisteiden vastaanottaminen aina asianosaisen pyyntöä, vai voiko tuomari tietyissä tapauksissa hankkia todisteita oma-aloitteisesti?

Italian oikeusjärjestelmässä sovelletaan todisteiden vastaanottamisessa nk. dispositiivista eli määräämisperiaatetta (siviiliprosessilain 115 §:n 1 momentti), jonka mukaan tuomioistuimen on, laissa säädettyjä tapauksia lukuun ottamatta, tehtävä päätöksensä osapuolten esittämien todisteiden perusteella.

Tähän periaatteeseen on kuitenkin olemassa joitakin poikkeuksia, joista säädetään siviiliprosessilaissa seuraavasti:

117 §: mahdollisuus kuulustella osapuolia epävirallisesti;

118 §: mahdollisuus määrätä suoritettavaksi henkilöiden tai tavarain tarkastuksia;

61 § ja 191 §: tuomioistuin voi pyytää teknisiä asiantuntijalausuntoja;

257 §: mahdollisuus ottaa huomioon ilman eri toimenpiteitä todistajanlausunto, johon viitataan toisessa todistajanlausunnossa;

281 ter §: yhden tuomarin kokoonpanossa toimivan tuomioistuimen oikeus kutsua omasta aloitteestaan todistajiksi henkilöitä, kun osapuolet ilmaisevat, että on olemassa henkilöitä, jotka saattavat tietää tosiseikat.

Työriidoissa tämän järjestelyn sijasta noudatetaan järjestelmää, jossa on tutkintamenettelyn elementtejä. Se perustuu seuraaviin säännöksiin:

420 §: osapuolten vapaa kuulustelu kuulemisen yhteydessä;

421 §: tuomioistuin voi viran puolesta hyväksyä koska tahansa minkä tahansa todisteen, myös ohi siviililaissa säädettyjen rajojen.

Tuomioistuin voi avioero-oikeudenkäynnissä määrätä asioiden selvittämiskeinoista, mutta ainoastaan tulojen ja elintason suhteen.

2.2 Mitä seuraa sen jälkeen, kun asianosaisen pyyntö todisteiden vastaanottamisesta on hyväksytty?

Kun toinen osapuoli on pyytänyt tuomioistuinta vastaanottamaan sen esittämät todisteet, vastapuoli voi pyytää niiden kumoavan näytön vastaanottamista. Tällaisessa tapauksessa tuomioistuin hyväksyy molemmat pyynnöt, jos se katsoo, että niiden tueksi esitetyt tosiseikat ovat asian ratkaisemisen kannalta merkitykselliset.

Sen jälkeen kun tuomioistuin on hyväksynyt todisteet, se tutkii ne.

Kun valmisteleva vaihe on päättynyt, asia tulee ratkaistavaksi.

2.3 Millaisissa tapauksissa oikeus voi evätä asianosaisen esittämän pyynnön todisteiden vastaanottamisesta?

Tuomioistuin hylkää todisteiden vastaanottamista koskevat hakemukset, jos todiste ei ole merkityksellinen tai lainmukainen (esimerkiksi kiinteistökaupan näyttäminen toteen todistajanlausuntojen avulla) tai jos hakemuksessa mainitut tosiseikat ovat asian ratkaisemisen kannalta merkityksettömiä (esimerkiksi jos todistajanlausunto koskee tosiseikkaa, joka ei liity riita-asiaan).

2.4 Mitä erilaisia todistelukeinoja on olemassa?

Italian oikeusjärjestyksessä erotetaan toisistaan asiakirjatodisteet ja muut todistelukeinot.

Asiakirjatodisteita ovat

virallinen asiakirja (2699 § ja seuraavat)

yksityinen asiakirja (2702 § ja seuraavat)

sähkeet (2705 § ja seuraavat)

kotiarkistoon kuuluvat asiakirjat (2707 §)

yritysten kirjanpitoaineisto (2709 §)

mekaanisesti tehdyt asiakirjajäljennökset (2712 §)

asiakirjojen jäljennökset (2714 § ja seuraavat).

Muita todistelukeinoja ovat

todistajien kuuleminen (2721 § ja seuraavat)

tunnustus (2730 § ja seuraavat)

vala (2736 § ja seuraavat)

tarkastus (siviiliprosessilain 258 § ja seuraavat).

Lisäksi voidaan pyytää teknisiä asiantuntijalausuntoja, joista tuomioistuin saa tarvitsemaansa teknisiä tietoja.

2.5 Millä tavoin todisteita voidaan ottaa vastaan todistajilta? Tapahtuuko se eri tavoin kuin todisteiden vastaanottaminen asiantuntijoilta? Mitä sääntöjä sovelletaan kirjallisiin todistajanlausuntoihin ja asiantuntijalausuntoihin?

Todistajanlausunto otetaan vastaan tutkintatuomarin määräyksen nojalla (siviiliprosessilain 245 §). Määräyksessä todistaja veloitetaan saapumaan kuultavaksi pakkokeinojen ja taloudellisten seuraamusten uhalla.

Tuomioistuin määrää todisteiden antamisajan, -paikan ja -tavan. Haastemies toimittaa asianomaisen osapuolen pyynnöstä kutsun saapua todistajaksi.

Todistaja lukee ääneen kaavan, jonka mukaan hän sitoutuu totuudenmukaisuuteen, ja tämän jälkeen tuomari kuulustelee häntä (osapuolet eivät voi kuulustella todistajia suoraan).

Hiljattain on otettu käyttöön säännös, jonka mukaan tuomioistuin voi osapuolten suostumuksella pyytää todistajanlausunnon kirjallisena (siviiliprosessilain 257 bis §).

Tuomioistuin nimeää tekniset asiantuntijat, muotoilee kysymykset ja pyytää todistajat oikeuden eteen antamaan valan. Tavallisesti asiantuntija antaa lausuntonsa kirjallisena, mutta tuomioistuin voi myös pyytää asiantuntijoita kuultaviksi suullisesti (siviiliprosessilain 195 §).

Kirjalliset todisteet otetaan menettelyssä huomioon niiden valmistuttua eli kun ne on lisätty asiakirja-aineistoon välittömästi tai myöhemmin, kuitenkin laissa säädettyssä määräajassa.

2.6 Onko joillakin todistelukeinoilla suurempi painoarvo kuin toisilla?

Italian oikeusjärjestyksessä vahvimpana todisteena pidetään virallista asiakirjaa sekä *iuris et de iure* -olettamuksia.

Virallisen asiakirjan (siviililain 2699 § ja seuraavat) laatii notaari tai muu viranomainen, jolle on annettu oikeus julistaa asiakirja viralliseksi sen laatimispaikassa. Se on täysin todistusvoimainen väärennystä koskevaan menettelyyn asti eli sen todistusvoimaa pidetään ehdottomana ja rajoittamattomana.

Iuris et de iure -olettamusten (siviililain 2727 §) todistusvoima on vielä vahvempi, eikä niitä voida kiistää vastatodisteluin.

2.7 Onko tiettyjen tosiseikastojen todistaminen sidottu määrätynlaiseen todistelumenettelyyn?

Lain mukaan tietyt tosiseikat voidaan näyttää toteen ainoastaan tiettytyyppisten todisteiden nojalla. Joissain tapauksissa tähän käy ainoastaan virallinen asiakirja, toisissa ainoastaan kirjallinen todiste (virallinen tai yksityinen asiakirja).

2.8 Velvoittaako laki todistajat todistamaan?

Todistajalla on velvollisuus antaa todistajanlausunto, ellei laissa toisin säädetä. Laissa säädetäänkin erikseen tilanteista, joissa todistajanlausunnon antaminen ei ole mahdollista tai joissa se on kielletty, sekä mahdollisuudesta pidäytyä todistajanlausunnon antamisesta. Velvollisuus antaa todistajanlausunto johtuu välillisesti siviiliprosessilain 255 §:stä, jonka mukaan tuomioistuin voi velvoittaa todistajan saapumaan kuultavaksi pakkokeinojen ja taloudellisten seuraamusten uhalla.

2.9 Millaisissa tilanteissa todistajat voivat kieltäytyä todistamasta?

Siviiliprosessilaissa viitataan rikosprosessilaissa säädettyihin tapauksiin, joissa on mahdollista välttää velvollisuudelta antaa todistajanlausunto. Nämä koskevat henkilöitä, joita sitoo ammatillinen salassapitovelvollisuus, liikesalaisuus ja valtionsalaisuus.

2.10 Voidaanko todistamisesta kieltäytyä henkilöä rangaista tai pakottaa hänet todistamaan?

Siviiliprosessilain 256 §:n mukaan tutkintatuomari ilmoittaa syyttäjälaitokselle tapauksista, joissa henkilö kieltäytyy todistamasta ilman perusteltua syytä tai on vahvoja epäilyjä väärien tietojen antamisesta tai tietojen antamatta jättämisestä, ja toimittaa sille jäljennöksen pöytäkirjasta.

2.11 Onko olemassa henkilöryhmiä, joita ei voida kuulla todistajina?

Sellainen henkilö ei voi todistaa, jota tuomioistuimessa käsiteltävä asia koskee henkilökohtaisesti, sillä tämä saattaa olla peruste sille, että henkilö on asianosainen (siviiliprosessilain 246 §).

Alle 14-vuotiaita voidaan kuulla ainoastaan, kun tämä on erityisten olosuhteiden vuoksi välttämätöntä (siviiliprosessilain 248 §).

2.12 Mikä on tuomarin ja asianosaisten asema todistajainkuulustelussa? Millä edellytyksillä todistajaa voidaan kuulla käyttämällä hyväksi erilaisia teknisiä apuneuvoja, kuten videoneuvottelua?

Tuomari kuulustelee todistajaa esittämällä hänelle suoraan kysymyksiä, jotka koskevat todisteiksi hyväksytyjä tosiseikkoja, sekä kysymyksiä, joita osapuolten asianajajat ovat pyytäneet esitettäväksi kuulustelun yhteydessä.

Videoneuvottelun käyttämisestä ei ole yksiselitteisesti säädetty siviiliprosessilaissa, mutta se on mahdollista Italian oikeusjärjestyksessä. Siviiliprosessilain 202 §:n mukaan tutkintatuomari vahvistaa todisteiden antamisajan, -paikan ja -tavan, ja täytäntöönpanosääntöjen mukaan myös videoneuvottelua voidaan käyttää.

Myös siviiliprosessilain 261 §:n mukaan tuomari voi määrätä todistajanlausunnon annettavaksi nauhoitettuna, mikä edellyttää mekaanisten keinojen, välineiden tai menetelmien käyttämistä.

Rikosprosessilaissa videoneuvottelusta säädetään yksiselitteisesti (esim. 205 ter §).

3 Näytön arviointi

3.1 Estääkö se, että todiste on hankittu lainvastaisin keinoin, tuomioistuinta ottamasta todistetta huomioon tuomiossa?

Tuomioistuin ei ota huomioon todisteita, ellei niitä ole esitetty ja vastaanotettu virallisesti.

3.2 Käykö lausumani todisteesta ollessani itse asianosaisena asiassa?

Asianosaisen omaa lausumaa ei voida hyväksyä todisteeksi hänen hyväkseen. Sen sijaan sitä voidaan käyttää asianosaista vastaan, jos kyseessä on virallisen kuulustelun yhteydessä tehty tunnustus.

Päivitetty viimeksi: 22/01/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.